

КОНЦЕПЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

В статті аналізується система поглядів на стан захищеності життєво важливих інтересів особи, суспільства і держави від внутрішніх і зовнішніх загроз.

Ключові слова: концепція, внутрішня та зовнішня загроза, національна безпека, об'єкти і суб'єкти безпеки.

В статье анализируется система взглядов уровня защищенности жизненно важных интересов индивидуума, общества и государства от внутренних и внешних угроз.

Ключевые слова: концепция, внутренняя и внешняя угроза, национальная безопасность, объекты и субъекты безопасности.

In this article the system of views on the level of the stability and the vivid important interests of the personality, society and state from thy internal and international damages.

Key words: the conception, the internal and international damages, the national security, the subjects and objects of the securities.

За останні роки у незалежній Україні для забезпечення умов її сталого розвитку, гарантування прав та свобод громадян, реалізації національних інтересів надзвичайно актуальним є створення ефективної системи національної безпеки. Вона повинна відповідати викликам і загрозам сьогодення та взаємодіяти з сучасними системами всесвітньої й регіональної безпеки, а також розвиватися на основі якісного вітчизняного законодавства, яке б не суперечило і відповідало міжнародному праву. Для цього перш за необхідні теоретичні і практичні розробки проблем національної безпеки України, які ще далекі від завершеності та потребують глибоких наукових досліджень.

Вперше в незалежній Україні окремі аспекти національної безпеки були закріплені в Декларації про державний суверенітет України. Проте слід зауважити, що саме поняття "національна безпека" у Декларації відсутнє, а зустрічаються терміни – "екологічна безпека", "зовнішня і внутрішня безпека", "державна безпека" та "міжнародна безпека" [1, 429]. Однак є всі підстави вважати, що тільки прийняття вказаного документа стало вагомим чинником початку активізації досліджень національної безпеки України. Відповідно зріс і науковий інтерес до цієї проблеми.

До сучасних досліджень різних теоретичних аспектів національної безпеки проведених в період незалежності України слід віднести наукові праці таких вчених: О.Дзьобана "Національна безпека України в умовах соціальної трансформації" (Х., 2006), О. Колана "Політико-правовий аспект стратегії внутрішньої безпеки України" (К., 2001), О. Ліпкан "Національна безпека України" (К., 2008), І. Петріва "Правове регулювання організації національної безпеки України" (К., 2000), Г. Новицького "теоретико-правові основи забезпечення національної безпеки України" (К., 2008), З. Чуйка "Сутність загроз національній безпеці України" (Х., 2004) та інших.

Проте на сьогоднішній день концепція національної безпеки залишається недостатньо дослідженою та розробленою, особливо з позиції юридичної науки. У вітчизняній науковій літературі на сучасному етапі ще не вироблено консенсусу у розумінні концепції національної безпеки, аналогічною є ситуація з понятійним апаратом національної безпеки і в інших державах пострадянського простору. Найбільш дискусійним є питання щодо обсягу і змісту поняття національної безпеки, а також вибору підходів до його визначення. Більшість визначення поняття "національна безпека" об'єднує намагання дослідників передати його сутність шляхом аналізу тих чи інших ознак. Натомість, С. Пирожков і В. Селіванов наголошують на практичній недоцільності виражати в одному визначенні всі властивості, особливості, що притаманні національній безпеці як явищу, отожнювати дефініцію поняття із самим поняттям [2, 4].

Здебільшого у вітчизняній та зарубіжній літературі національна безпека розуміється як стан її об'єктів. Такий підхід можна умовно назвати статичним. Так, на думку російського вченого А.В. Возженікова національну безпеку необхідно визначати як "стан держави, за якого відсутні або усунені реальні зовнішні та внутрішні загрози її національним цінностям, національним інтересам та національному способу життя, тобто забезпечується реалізація життєво важливих інтересів особи, суспільства та держави [3, 167]. Інший український дослідник І.М. Петрів під поняттям "національна безпека" розуміє "здатність особи, суспільства, і держави до захисту та стан їх захищеності від сукупності об'єктивно існуючих негативних факторів, які створюють реальну небезпеку національним інтересам України" [4, 107].

Частина науковців визначають концепцію національної безпеки як ступінь захищеності її об'єктів. Зокрема колектив авторів В.Б. Вагалов, О.М. Гончаренко та Е. М. Лисицинин вважають, що національна безпека – це категорія, яка характеризує ступінь (міру, рівень) захищеності життєво важливих інтересів, прав та свобод особи, суспільства й держави від зовнішніх і внутрішніх загроз або ступінь відсутності загроз правам і свободам людини, базовим інтересам і цінностям суспільства й держави" [5, 18]. Свою позицію автори аргументують тим, що визначення національної безпеки через категорію "стан" не відповідає реаліям, тому що, як правило, для кожної конкретної держави, залежно від рівня її політичного, соціального – економічного, культурного розвитку, треба визначити верхній і нижній рівень захищеності, постійні зміни того чи іншого чинника безпеки завжди впливають на рівень безпеки в цілому. Зазначений підхід застосовує і М. Б. Левицька, яка визначає національну безпеку як "такий ступінь захищеності особи, держави та суспільства, що забезпечує їх стабільне функціонування та безпеку на діяльності особи, суспільства, держави та інших суб'єктів для виявлення, попередження, припинення та ліквідації наслідків загроз національним інтересам" [6, 12].

Можливі й інші підходи до визначення концепції національної безпеки, зокрема: захищеність громадян, суспільства і держави, сукупність державно-правових і суспільних гарантій, які забезпечують захищеність, здатність своєчасно виявити та оцінити загрози і вжити необхідних заходів, підтримання відповідного стану суспільних відносин тощо.

Проаналізовані позиції свідчать про те, що у вітчизняній і зарубіжній науковій літературі відсутнє усталене поняття національної безпеки.

Формуючи дефініцію "національна безпека", науковці виходять не з однакового набору проблем, орієнтуються на різну кількість та показники небезпек, акцентують увагу на різних аспектах національної безпеки. На думку Л.М. Шипілової, наявні розбіжності

свідчать про різні підходи до проблеми національної безпеки, які пояснюються в основному суб'єктивним фактором, тобто точкою зору конкретного автора, а не методологічними особливостями, що притаманні тій чи іншій галузі науки [7, 13].

Не можна повністю погодитися з наведеною позицією Л. М. Шипілової, оскільки наявність різноманітних до визначення поняття національної безпеки, на наш погляд, обумовлена не тільки своєрідністю авторської позиції, а й різноманітністю методів дослідження, а також тим, у якій галузі науки сформульоване конкретне визначення. Крім того, різноманітні підходи до визначення поняття "національна безпека" можна пояснити не лише суб'єктивними факторами, але й об'єктивними обставинами, які впливають на зміст даного поняття. По-перше, національна безпека є складним багатогранним і багатокомпонентним явищем, що має міждисциплінарний характер, тому його неможливо охопити однією дефініцією. По-друге, національна безпека – поняття конкретно – історичне і відповідно воно піддається трансформації в залежності від суспільно – політичних, економічних та інших умов. По-третє, на зміст поняття "національна безпека" впливають система національних інтересів, спрямованість та кількість загроз, а ці категорії не є усталеними і мають тенденцію до постійних змін.

Термін "національна безпека" визначається в законі "Про основи національної безпеки України" від 19 червня 2003 р. в такому значенні: "Національна безпека – захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якої забезпечується сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам у сферах правоохоронної діяльності, боротьби з корупцією, прикордонної діяльності та оборони, міграційної політики, охорони здоров'я, освіти та науки, науково-технічної та інноваційної політики, культурного розвитку населення, забезпечення свободи слова та інформаційної безпеки, соціальної політики та пенсійного забезпечення, житлово-комунального господарства, ринку фінансових послуг, захисту прав власності, фондових ринків і обігу цінних паперів, податково-бюджетної та митної політики, торгівлі та підприємницької діяльності, ринку банківських послуг, інвестиційної політики, ревізійної діяльності, монетарної та валютної політики, захисту інформації, ліцензування, промисловості та сільського господарства, транспорту та зв'язку, інформаційних технологій, енергетики та енергозбереження, функціонування природних монополій, використання надр, земельних та водних ресурсів, корисних копалин, захисту екології і навколишнього природного середовища та інших сферах державного управління при виникненні негативних тенденцій до створення потенційних або реальних загроз національним інтересам" [6, 351]. Як видно з тексту закону формулювання терміну "національна безпека" досить просторове. Для порівняння можна привести більш стисле визначення безпеки (національної безпеки) з Федерального закону Російської Федерації від 7 грудня 2010 р. "О безопасности": "Настоящий Федеральный закон определяет основные принципы и содержание деятельности по обеспечению безопасности государства, общественной безопасности, экологической безопасности, безопасности личности, иных видов безопасности, предусмотренных законодательством Российской Федерации (далее – безопасность, национальная безопасность), полномочия и функции федеральных органов государственной власти, органов государственной власти субъектов Российской Федерации, органов местного самоуправления в области без-

опасности, а также статус Совета Безопасности Российской Федерации (далее – Совет Безопасности)" [9].

До об'єктів національної безпеки в Україні слід віднести – людину і громадянина, суспільство та державу. Суб'єктами забезпечення національної безпеки в нашій державі перш за все є: Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Рада національної безпеки та оборони України, міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, Національний банк України суди загальної юрисдикції, прокуратура України, місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування, Збройні Сили України, Служба безпеки України, Служба зовнішньої розвідки України, Державна прикордонна служба України та інші військові формування, утворені відповідно до законів України; громадяни, об'єднання громадян. Таке деталізоване широке визначення все ж таки не може охопити всіх суб'єктів національної безпеки в Україні. Знову таки у російському законі "О безопасности" у статті 4 державні суб'єкти політики в області забезпечення безпеки вказані стисло і конкретно без посилань на якихось "та інших", а саме: "1. Государственная политика в области обеспечения безопасности является частью внутренней и внешней политики Российской Федерации и представляет собой совокупность скоординированных и объединенных единым замыслом политических, организационных, социально-экономических, военных, правовых, информационных, специальных и иных мер.

2. Основные направления государственной политики в области обеспечения безопасности определяет Президент Российской Федерации.

3. Государственная политика в области обеспечения безопасности реализуется федеральными органами государственной власти, органами государственной власти субъектов Российской Федерации, органами местного самоуправления на основе стратегии национальной безопасности Российской Федерации, иных концептуальных и доктринальных документов, разрабатываемых Советом Безопасности и утверждаемых Президентом Российской Федерации.

4. Граждане и общественные объединения участвуют в реализации государственной политики в области обеспечения безопасности" [9, 2].

При аналізі норми ст.1 Закону України "Про основи національної безпеки України", яка визначає поняття національної безпеки, виникають певні зауваження.

По-перше, у дефініції крім інтересів людини і громадянина, суспільства і держави згадуються також національні інтереси, тому відразу виникає логічне питання про співвідношення цих категорій. Національні інтереси – це життєво важливі матеріальні, інтелектуальні і духовні цінності українського народу як носія суверенітету і єдиного джерела влади в Україні, визначальні потреби суспільства і держави, реалізація яких гарантує державний суверенітет України та її прогресивний розвиток. Проаналізувавши наведене визначення, можна дійти висновку, що інтереси суспільства і держави охоплюються поняттям національних інтересів, в той же час залишається не вирішеним питання про співвідношення індивідуальних та національних інтересів, оскільки у наведеному визначенні не згадується про інтереси людини і громадянина.

По-друге, конструкція "життєво важливі інтереси людини і громадянина" є оціночним поняттям, а її використання на практиці може призвести до неввіреного тлумачення і розширення обсягу індивідуальних інтересів, які підлягають захисту з метою забезпечення національної безпеки. Слід враховувати, що державна охорона надається не будь-яким інтересам окремих осіб, а лише

тим із них, які мають більш – менш загальне значення, до того ж такі інтереси мають бути законними. Крім того, при визначенні об'єктів національної безпеки (ст.3 зазначеного Закону) законодавець взагалі не згадує про "життєво важливі інтереси" людини і громадянина, а говорить про їх конституційні права і свободи. Однак, у теорії права загальноприйнятим є розмежування законних інтересів і суб'єктивних прав. У найбільш загальному вигляді відмінності цих категорій полягає у наступному: законних інтересів набагато більше і вони є набагато різноманітнішими ніж суб'єктивні права; законним інтересам не кореспондують прямі юридичні обов'язки; вони не мають достатньо твердих юридичних гарантій [10, 412]; зв'язок законних інтересів із благами і їх захистом є більш віддалений, ніж у суб'єктивного права; вони є менш істотними у соціальному плані, ніж суб'єктивні права; вони є менш істотними у соціальному плані, ніж суб'єктивні права та являють собою можливість фактичної, а не правової властивості [11, 533].

По-третє, досить спірним є розуміння національної безпеки як захищеності життєво важливих інтересів, адже в загальнотеоретичному значенні інтерес – це причина дій індивідів, соціальних суб'єктів, яка визначає їхню поведінку і продовжує безпосередньо мотивами, помислами, ідеями індивідів [12, 219], а з позиції юридичної науки інтерес розглядається як "самостійний об'єкт правовідносин, реалізація якого задовольняється чи блокується нормативними засобами" [13, 3288]. Отже, використання у ст.1 Закону України "Про основи національної безпеки" конструкції "захищеність життєво важливих інтересів" є не зовсім вірним з точки зору логіки. Інтереси, як вірно відзначив Конституційний Суд України, можуть задовольнятися або не задовольнятися, але не захищатися. Тому доцільніше, на наш погляд, говорити про реалізацію національних інтересів і захист національних цінностей.

Автор вважає, що закріплене у законі визначення терміну "національна безпека" не достатньо розкриває його змістовну характеристику, що викликає необхідність наукових пошуків у цій сфері суспільних відносин. У більшості із наведених визначень національна безпека розглядається в загальнотеоретичному, соціально – філософському, політологічному значеннях. Однак, при дослідженні національної безпеки як правової категорії юридична наука не може в повній мірі задовольнятися таким розумінням, адже понятійна основа має визначатися залежно від тих конкретних завдань, які вирішуються в науковому дослідженні, та відповідно до предмета і методу тієї науки, в межах якої воно проводиться [14, 46]. Тому виникає необхідність сформулювати визначення національної безпеки у спеціально – юридичному значенні. Разом із тим, таке визначення повинно спиратися на загальнотеоретичне розуміння національної безпеки. Крім того, при опрацюванні поняття "національна безпека" як категорії юридичної неможливо обійтись без філософських, політологічних, соціальних та інших підходів до його вивчення – їх залучення до юридичного дослідження дозволяє глибше проникнути в сутність згаданого явища, вивчити всі найбільш важливі сторони суспільних відносин у сфері національної безпеки, які планується врегулювати нормами права, або ж уточнити зміст уже існуючих норм.

Юридична наука, досліджуючи питання національної безпеки, слугує для вирішення проблем нормативно – правового регулювання суспільних відносин у сфері забезпечення національної безпеки, відповідно і визначення поняття національної безпеки як правового феномена повинно бути сформульовано, спираючись на категорію суспільних відносин.

Слід відзначити, що у сучасних наукових джерелах деякі дослідники визначають концепцію національної безпеки через суспільні відносини. Зокрема, О. В. Українчук вважає, що національна безпека є специфічним видом суспільних відносин, які складаються між людьми та їх колективами у процесі цілеспрямованої діяльності щодо досягнення стану оптимального функціонування і розвитку громадянського суспільства, правової держави, їхніх структурних компонентів" [15, 7].

Логвиненко К. у своїй статті "Теоретичні підходи до визначення сутності національної безпеки" вказує: "На теоретичному рівні забезпечення національної безпеки розглядається як процес, в основі якого покладено спільну цілеспрямовану діяльність державних і громадських інститутів, а також окремих громадян, спрямована на захист основ і життєво необхідних умов для саморозвитку особи, суспільства і держави, що полягає у виявленні, попередженні та усуненні наявних і потенційних загроз, здатних завдати шкоди особі, суспільству і державі." [16, 54].

Обов'язковою ознакою сучасного розуміння національної безпеки є її регламентування і регулювання у відповідних правових приписах чинного законодавства. Держава як суб'єкт, який відповідно до Конституції України приймає на себе обов'язок забезпечення національної безпеки, безпеки кожного окремого громадянина, має лише один єдиний інструмент рішучого впливу на волю, свідомість та поведінку особи – право, правовий припис. Забезпечуючи національну безпеку, держава видає відповідні приписи, які завжди уособлюються правовою формою і спрямовані на регламентування суб'єктивних прав громадян на безпеку у тій чи іншій сфері та закріплення системи правових гарантій таких прав, визначення способів їх юридичного захисту, встановлення меж та видів відповідальності різних суб'єктів, у тому числі і держави, регулювання суспільних відносин, що виникають у зв'язку із забезпеченням національної безпеки, визначення компетенції суб'єктів забезпечення національної безпеки та встановлення системи засобів забезпечення національної безпеки. Таким чином, виникає особливе коло правовідносин, що носять міжгалузевий, комплексний, інтеграційний, характер, поза межами яких досягнення мети та завдань національної безпеки, на наш погляд, є неможливим.

Автор погоджується з твердженням Хилько О.П. проте, що "Однією з найважливіших причин відсутності у вітчизняній теоретико-політичній думці бачення цілісної концепції національної безпеки України є певна недооцінка ролі і значення громадянського суспільства в забезпеченні національної безпеки. Адже саме воно здатне забезпечити єдність людини, суспільства, нації, держави і організувати належний громадянський контроль за національною безпекою, гарантувати стабільний і безпечний розвиток суспільства в усіх сферах його життєдіяльності. Формуванню цілісної всеохоплюючої концепції національної безпеки України сприяло би залучення всіх громадян, громадських та політичних об'єднань до відкритого публічного обговорення проблемних питань національної безпеки та вироблення чіткої концепції національних інтересів України, на основі якої будуть визначені загрози безпеці особи, суспільства та держави і шляхи її забезпечення. Активне залучення громадськості до обговорення даного питання також має сприяти консолідації нації, розвитку громадянського суспільства в Україні." [17, 17]. В першу чергу такі громадські обговорення повинні проводитись під егідою місцевих органів самоврядування тому, що кожен регіон має свої особливі інтереси і проблеми, які стосуються національної безпеки.

Автор пропонує під концепцією національна безпека у спеціально – юридичному значенні розуміти стан розвитку суспільних правовідносин і відповідних їм правових зв'язків, за яких системою правових норм, інших державно – правових і соціальних засобів гарантується захищеність прав і свобод громадян, життєво важливих цінностей та інтересів нації, конституційного ладу, суверенітету, територіальної цілісності і недоторканості держави від наявних та потенційних зовнішніх та внутрішніх загроз і створюються умови для сталого розвитку суспільства.

1. Декларація про державний суверенітет України // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1990. – №31. 2. Пирожков С., Селіванов В. Національна безпека України: сучасне розуміння // Вісник НА України. – 1992. № 9. 3. Возжеников А. В. Национальная безопасность России: методология исследования и политика обеспечения. М.: Изд-во РАГС, 2002. 4. Петрів І. Конституційно – правове поняття національної безпеки // Право України. – 2005. – №5. 5. Гончаренко О. М., Лисицин Е.М., Вагапов В.Б. Поняття національної безпеки в контексті національних інтересів України // Наука і оборона. – 2002. – №1. 6. Левицька М.Б. Теоретико – правові аспекти забезпечення національної безпеки органами внутрішніх справ України: Автореф. дис. канд. юр. наук: 12.00.01 НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького – К., 2002. 7. Шипілова Л. М. Порівняльний аналіз ключових понять і категорій основ національної безпеки України: Автореф. дис. канд. політ. наук: 21.01.01. / Рада національної безпеки і оборони України; Інститут про-

блем національної безпеки – К., 2007. 8. Закон України від 19 червня 2003 р. № 964-IV "Про основи національної безпеки України" // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 39. 9. Федеральный закон Российской Федерации от 28 декабря 2010 г. № 390 ФЗ "О безопасности" / [Електронний ресурс "Российская газета" – Режим доступа: <http://www.rg.ru/2010/12/29/bezopasnost-dok.html>]. 10. Матузов Н.И., Малько А.В. Теория государства и права: Учебник. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. Юристъ, 2007. 11. Скакун О.Ф. Теория держави і права (Енциклопедичний курс): Підручник. – Харків: Еспада, 2006. 12. Философский энциклопедический словарь: / Ред. коллег. С.С. Аверинцев, Э.А. Арабоглы, Л.Ф. Ильичев и др. 2-е изд.-М.: Советская энциклопедия, 1989. 13. Рішення Конституційного Суду України від 1 грудня 2004 року № 18-рп / 2004 у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення окремих положень частини першої ст. 4 Цивільного процесуального кодексу України (справа про охоронюваний законом інтерес) // Офіційний вісник України. – 2004. – №50. 14. Теоретико – правові основи забезпечення національної безпеки України: Монограф. / Г.В. Новицький. – К.: Інтертехнологія, 2008. 15. Українчук О.В. Забезпечення національної безпеки в умовах формування в Україні громадянського суспільства та демократичної, правової, соціальної держави: Автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.01 / Ун-т внутр. справ. – К., 1994. 16. Логвиненко К.М. Теоретичні підходи до визначення сутності національної безпеки / Юридичний журнал – К., 2009. – 3/81. 17. Хилько О.Л. Теоретичні засади визначення загроз національній безпеці України та шляхів її забезпечення: Дис. канд. політ. наук: 23.00. 01 / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – К., 2004.

Надійшла до редколегії 20.09.11

А. Шевченко, здобувач

ПРИТЯГНЕННЯ СУДДІВ ДО ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА НОВИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ ПРО СУДОУСТРІЙ ТА СТАТУС СУДДІВ

Предметом дослідження статті є порядок притягнення суддів до дисциплінарної відповідальності. Проаналізовано статус органів, які здійснюють дисциплінарне провадження щодо суддів. Окреслено проблемні питання запровадження служби дисциплінарних інспекторів. Надано оцінку видам дисциплінарних заходів, які застосовуються до суддів за порушення присяги судді.

Ключові слова: судоустрій, статус суддів.

Предметом исследования этой статьи является порядок привлечения судей к дисциплинарной ответственности. Проанализирован статус органов, которые осуществляют дисциплинарное производство в отношении судей. Очерчены проблемные вопросы работы службы дисциплинарных инспекторов. Дается оценка видам дисциплинарных мер, которые применяются к судьям за нарушение присяги.

Ключевые слова: судоустройство, статус судей.

The subject matter as investigated in this article is the procedure for holding judges subject to disciplinary responsibility. There has been analysed the status of the authorities conducting disciplinary proceedings against judges. There has been outlined the problems of introduction of the office of disciplinary supervisors. There has been assessed the disciplinary actions as taken against judges for their having violated their oath.

Key words: judicial system, the status of judges.

Питання дисциплінарної відповідальності суддів є важливими з позиції як ефективності судової системи, авторитету судової влади, так і досягнення балансу між незалежністю суддів та соціальним контролем за судом.

Даний вид відповідальності суддів, як і деякі інші складні суспільно-правові види відносин, є одночасно елементом деяких автономних підсистем. Теоретичне і практичне значення має те, що дисциплінарна відповідальність судді: по-перше, є однією зі складових нормативних положень статусу судді в Україні; по-друге, вона зберігає риси притаманні дисциплінарній відповідальності як виду юридичної відповідальності. При цьому саме специфіка статусу судді обумовлює притаманні їй особливості. Як зазначається, вони знаходяться в площині підстав, порядку реалізації відповідальності та статусі органів дисциплінарної влади [1].

Дисциплінарна відповідальність суддів, як вид спеціальної дисциплінарної відповідальності та юридичної відповідальності взагалі, є процесом впливу, з одного боку, на особу яка скоїла правопорушення, а з іншого – на потенційного правопорушника. Вплив з боку держави виражається в тому, що в нормативних актах знаходять своє відображення професійні обов'язки суддів, вимоги до них тощо. Їх порушення у деяких випадках, буде підставою дисциплінарної відповідальності.

В статтях 88, 105 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" [2] фактично містяться дисциплінарні стягнення – несприятливі наслідки, що настають у випадках порушення службових обов'язків або неналежної поведінки поза службою. Законодавець тим самим встановлює ступінь негативної оцінки дії (бездіяльності) та її позбавлення, що перетерплюватиме порушник. Законодавче закріплення дисциплінарної відповідальності впливає на формування стримуючих від порушень мотивів поведінки.

Крім того, вплив полягає у застосуванні дисциплінарних заходів, що виражається у визначених позбавленнях, і його сприйнятті порушником як наслідок скоєного ним. У цьому разі відповідальність є індивідуальною і конкретною, забезпечується державним примусом, і виражає ступінь негативної оцінки не тільки проступку, а й особи судді, який допустив порушення.

Відповідальність спрямована на те, щоб забезпечити попередження можливості скоєння нових правопорушень. Застосування заходів примусового впливу до особи "настроює" її проти нових правопорушень. А потенційна можливість застосування заходів примусового впливу сприяє виробленню в інших осіб мотивів до дотримання юридичних норм.

Таким чином, значення дисциплінарної відповідальності суддів полягає насамперед у забезпеченні їх дис-